

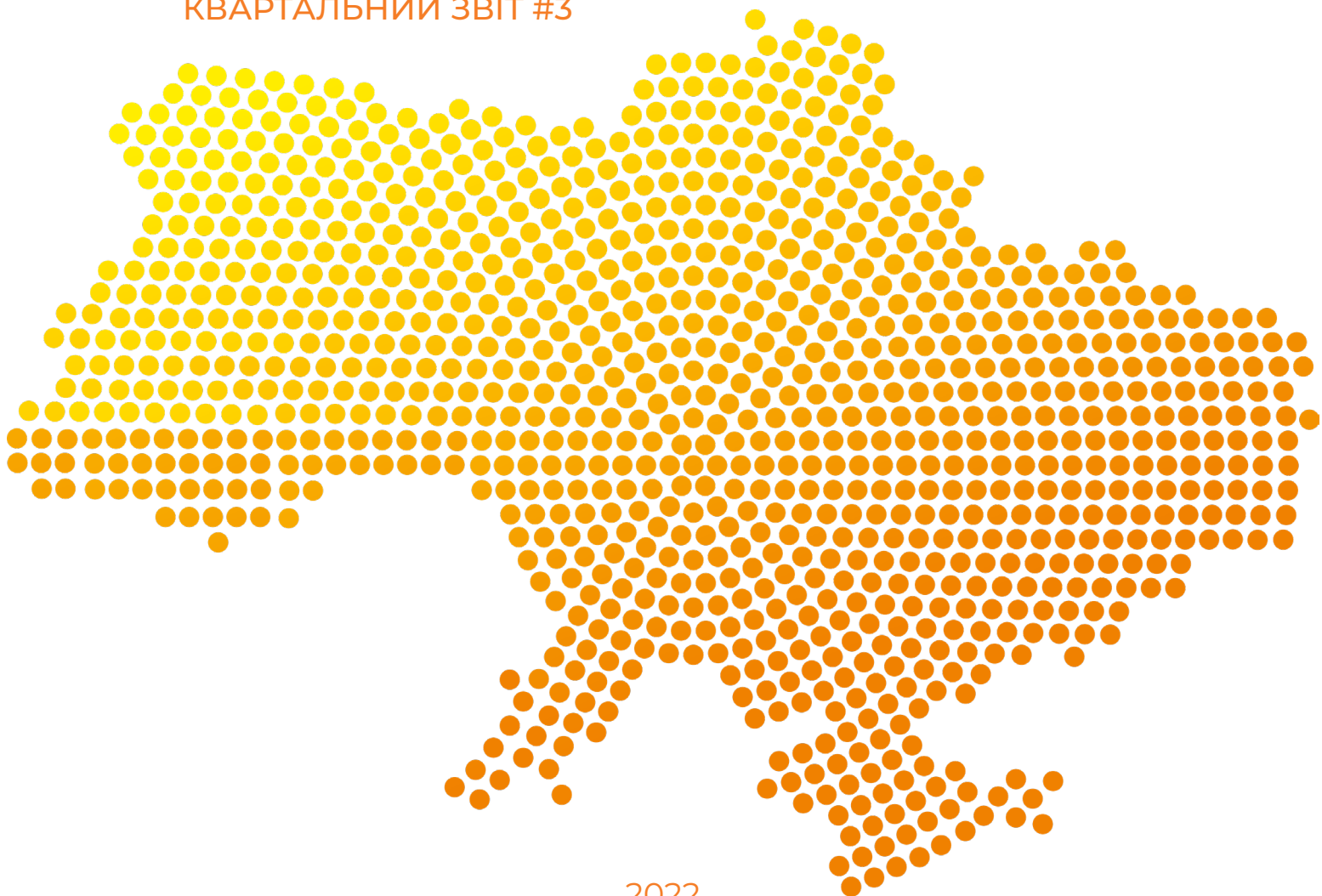

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

КРАЩІ ПРАКТИКИ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ БОРГУ ТА ПОВОЄННОГО «ЗЕЛЕНОГО» ВІДНОВЛЕННЯ: МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ

КВАРТАЛЬНИЙ ЗВІТ #3

2022

Матеріал підготовлено за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» у рамках проекту «Підтримка декарбонізації економіки України через розробку нових моделей фінансування за рахунок використання боргових зобов'язань». Матеріал відображає позицію авторів і не обов'язково відображає позицію Міжнародного фонду «Відродження».

ЗМІСТ

1. Ситуація в Україні.....	4
Збитки України у війні.....	4
Стан бюджету та макроекономічна стабільність.....	7
Допомога Україні.....	8
Державний борг.....	8
Відновлення.....	9
2. Міжнародний досвід.....	11
Практика використання інструментів «зеленого»	
фінансування.....	11
Вплив війни на клімат і екологію. Повоєнне відновлення.....	20
3. Рекомендації.....	23

СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ

Збитки України у війні

► За підрахунками KSE Institute, станом на 5 вересня 2022 року сума прямих збитків інфраструктури зросла до 114.5 млрд дол. У порівнянні з підрахунками від 22 серпня загальна сума збільшилася на 1 млрд дол.

► 9 вересня було представлено звіт “Швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення України”, підготовлений спільно Світовим банком, Урядом України та Європейською Комісією за підтримки партнерів з розвитку та інших зацікавлених сторін. Звіт надає висновки щодо втрат України від війни з росією у період з 24 лютого до 1 червня 2022 року та окреслює коротко-, середньо й довгострокові потреби у реконструкції та відновленні. Відповідно до документу, збитки України за 4 місяці війни оцінені на рівні 252 млрд дол. США, а завдана шкода становить 97 млрд дол. США.

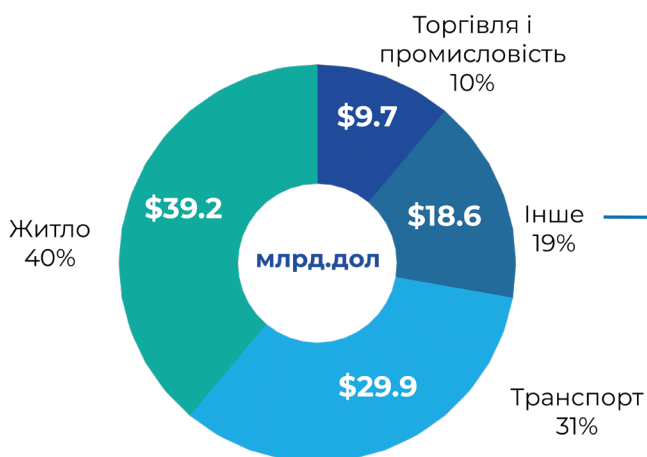
Оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення

ЗАГАЛЬНА ШКОДА

Загальна к-сть:

97

млрд.дол

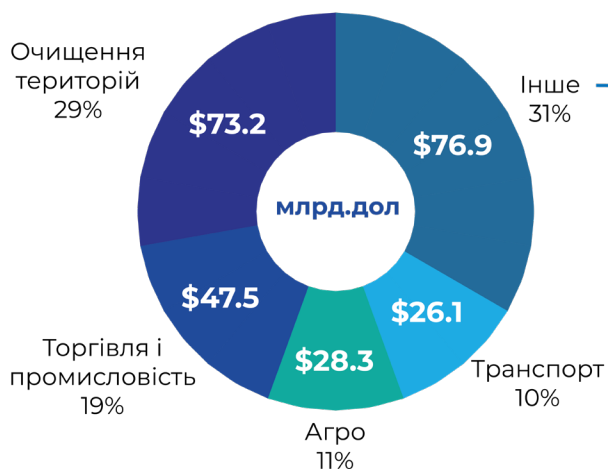

	%	млрд \$
Освіта	3	3.4
Медицина	1	1.4
Енергетика	3	3
Екологія	3	2.5
Муніципальні послуги	2	2.3
Агро	2	2.2
Інше	5	3.4

ЗБИТКИ

Загальна к-сть:

252 млрд.дол

	%	млрд \$
Культура і туризм	8	19.3
Енергетика	5	11.7
Житло	5	13.3
Медицина	3	6.4
Фінансовий сектор	3	8.1
Водо-постачання та відведення	3	6.8
Інше	4	11.3

ПОТРЕБИ

Загальна к-сть:

349
млрд.дол

Короткотрокові потреби
(18 місяців)

Короткотрокові потреби за секторами, млрд дол

Швидке відновлення

Джерело: [Мінрегіон](#)

► Раніше Уряд [затвердив](#) та удосконалив Порядок визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації (постанова КМУ від 20.03.2022 р. № 326 в [редакції](#) від 30.08.2022 р.) та розробив [Методику](#) визначення шкоди та обсягу збитків, завданих підприємствам, установам та організаціям усіх форм власності внаслідок знищення та пошкодження їх майна у зв'язку із збройною агресією РФ, а також упущеної вигоди від неможливості чи перешкод у провадженні господарської діяльності. Оцінка збитків, згідно з методикою, здійснюється шляхом незалежної оцінки збитків або є результатом проведення судової експертизи (експертного дослідження). За умовну грошову одиницю приймають долар США, а отриманий результат переводять в гривневий еквівалент за курсом НБУ на дату оцінки.

► Бізнес також рахує збитки. За [даними](#) опитування Європейська Бізнес Асоціація (ЄБА) протягом останніх місяців зросли втрати, що зазнає малий та середній бізнес внаслідок війни. Так, 27% опитаних підприємців оцінюють втрати в суму до 10 тис. доларів, 28% – в діапазоні 10-50 тис. дол., ще 13% – в діапазоні 50-100 тис. дол., а 20% – більше 100 тис. дол. Про відсутність втрат повідомляють тільки 5% підприємців.

► Мінінфраструктури та Мінцифри [презентували](#) Реєстр пошкодженого майна. В реєстрі буде зберігатись інформація про житлові будівлі та інші споруди, що були зруйновані під час російського вторгнення. Наразі українці подали понад 256 тисяч повідомлень про пошкоджене майно через застосунок і портал «Дія». Реєстр буде наповнюватись даними за результатами обстежень будівель спеціальними комісіями, які створювали органи місцевого самоврядування або військово-цивільні адміністрації.

Стан бюджету та макроекономічна стабільність

► За січень-серпень [виконання](#) бюджету за доходами склало **73,3%**, за видатками **58,3%**. При цьому, 36,7% витрат державного бюджету направлено на потреби безпеки та оборони.

► [Дефіцит](#) бюджету за серпень знаходився на відносно низькому рівні: **-7,259 млрд грн** (у порівнянні із -144,19 млрд грн за червень 2022 року). Це [пояснюється](#) збільшенням грантової зовнішньої допомоги, яка, на відміну від кредитів, класифікується як доходи держбюджету, а не фінансування його дефіциту. Дефіцит також частково [фінансується](#) НБУ через викуп облігацій.

► За [прогнозами](#) НБУ від червня 2022 року, **ВВП України може впасти більш як на третину**. В свою чергу, **Мінекономіки прогнозує** ще більше падіння ВВП за підсумками 2022 р. на рівні 35-40%.

► За I півріччя 2022 р. експорт товарів [становив](#) **22,73 млрд дол. США** (76,0% від показника I півріччя 2021 р.), імпорт – **25,2 млрд дол. США** (80,9% показника I півріччя 2021 р.). Вдвічі у порівнянні із минулим роком [збільшилося](#) негативне сальдо – до **2,47 млрд дол. США** (у I півріччі 2021 р. також негативне – 1,2 млрд дол.).

► У середині вересня [Уряд схвалив](#) **проект Державного бюджету України на 2023 рік**. Загальна сума доходів бюджету очікується у розмірі 1 279,1 млрд грн, видатки – в обсязі 2 573,4 млрд грн. Пріоритетним напрямком витрат є національна безпека та оборона, на яку мають витратити 1 141,1 млрд грн. Дефіцит бюджету передбачено на рівні 20% ВВП, покриття заплановано за рахунок запозичень. Крім того, раніше зазначалось, що у рамках держбюджету-2023 [планується](#) створити Фонд оперативного відновлення, куди матимуть змогу спрямовувати кошти міжнародні донори та державні підприємства (в межах частки їх прибутку). Втім у проекті інформація про такий фонд відсутня.

Допомога Україні

- За січень-серпень до бюджету [надійшло 269, 822 млрд грн](#) коштів допомоги ЄС, іноземних урядів, донорів, зокрема: коштів за участь в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки - 0,328 млрд грн, грантів/дарунків - 265,290 млрд грн, в рамках програм допомоги ЄС, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ - 4,2 млрд грн.
- Станом на 1 жовтня, за даними платформи UNITED 24, [зібрано](#) допомоги у сумі **196,391 млн дол. США**.
- Після отримання першого траншу макрофінансової допомоги від ЄС у розмірі 1 млрд євро, Україна [очікує](#) протягом наступних місяців ще 8 млрд євро. Всього Україна [залучила](#) понад 14 млрд дол. зовнішнього фінансування від союзників України та до кінця року [планує](#) отримати ще від 12 до 16 млрд дол.

Державний борг

- Станом на 31 серпня 2022 року, державний та гарантований державою борг України [склав 3 584,76 млрд грн, або 98,03 млрд дол. США](#). Протягом серпня 2022 року сума державного та гарантованого державою боргу України збільшилась у гривневому еквіваленті на **45,4 млрд грн** та у доларовому еквіваленті на **1,24 млрд дол. США**.
- За [прогнозами](#) НБУ від червня 2022 року відношення боргу до ВВП за підсумками 2022 року також істотно зросте. Близько двох третин очікуваної міжнародної допомоги становлять позики від країн-партнерів та МФО, які надаються на пільгових умовах – під низькі відсотки та на довгі строки, проте несуть валютні ризики в майбутньому. Втім, погіршення боргових метрик не має створювати проблем для України, адже міжнародні ринкові залучення не здійснюються. Водночас Україна продовжує вчасно обслуговувати держборг. Уряд також залучає кошти на внутрішньому борговому ринку, однак обсяги залучень не перевищують погашень за відповідний період.

► Для збереження валютної ліквідності і зменшення щомісячного дефіциту держбюджету внаслідок війни Україна [ініціювала](#) зміни щодо виплат деяких зовнішніх боргових зобов'язань (єврооблігацій), а також ВВП-варрантів. Напередодні ці плани обговорювалися з групою основних власників єврооблігацій і ВВП-варрантів, включаючи Amia Capital, BlackRock, Fidelity International (FIL) і Gemsstock; за інформацією уряду, [отримано](#) ознаки підтримки як запиту на згоду щодо єврооблігацій, так і змін умов ВВП-варрантів від вищезазначеної групи власників.

Відновлення

► На конференції в Лугано у липні 2022 року уряд представив проєкт Плану відновлення України. За результатами конференції [заявлено](#) про домовленості щодо підтримки України на майже 2 млрд дол., у т.ч. Світового банку у сумі 1,2 млрд дол. США та ЄБРР на 300 млн євро для стабільного проходження зими.

► Уряд до 1 вересня проводив [громадське обговорення](#) 24 розділів проєкту Плану відновлення України щодо: європейської інтеграції, аудиту збитків, понесених внаслідок війни, відновлення та розбудови інфраструктури, розвитку економіки, повернення громадян, які тимчасово переміщені, функціонування фінансової системи, її реформування та розвитку, розвитку ВПК, модернізації та розвитку сфери безпеки і оборони, енергетичної безпеки, державного управління, будівництва, містобудування, модернізації міст та регіонів, нової аграрної політики, діджиталізації, захисту прав ветеранів війни, освіти і науки, молоді та спорту, культури та інформаційної політики, юстиції, антикорупційної політики, охорони здоров'я, екологічної безпеки, соціального захисту, захисту прав дітей та повернення дітей, які тимчасово переміщені за кордон, прав людини тощо. Свої пропозиції щодо суттєвого доопрацювання для якісного врахування положень Європейського Зеленого Курсу та в цілому сталого відновлення [надали](#) і DiXi Group разом із партнерами.

► В рамках зустрічі Президента України В. Зеленського та Президента Турецької Республіки Р. Т. Ердогана Міністр інфраструктури України О. Кубраков та Міністр торгівлі Турецької Республіки М. Муш [підписали](#) Меморандум про взаєморозуміння щодо відновлення інфраструктури, який передбачає участь турецької сторони у повоєнній відбудові України. Першим проєктом розглядається відбудова мосту в селі Романівка Київської області, який з'єднує Бучу та Ірпінь зі столицею. Подібні меморандуми [плануються](#) до укладання і з іншими країнами-партнерами. Додатково, 7 вересня Міністерство розвитку громад та територій України [уклало](#) Меморандум про співпрацю з Північною екологічною фінансовою корпорацією (NEFCO), яка спрямує 50 млн євро на відновлення критичної інфраструктури в громадах (кошти виділені ЄС в рамках EU Emergency Support Instrument).

► За [даними](#) ЄБА, майже третина підприємців малого і середнього бізнесу (МСБ) (28%) відновили свою роботу у повному обсязі, 37% – частково, і 16% досі не працюють. Серед непрацюючих бізнесів 12% планують відновити роботу, а 4% можуть незабаром закритися. 63% [опитаних](#) ЄБА підприємств не користувались ні державними, ні міжнародними програмами для підтримки бізнесу, 16% скористались опцією сплати 2% єдиного податку, 6% – іншими податковими пільгами, 5% – кредитною програмою «5-7-9», і 1% – компенсацією за працевлаштування ВПО. До того ж, 5% опитаних підприємців повідомили, що користуються програмами міжнародної фінансової допомоги. Більшість підприємців не вдавалися до релокації – тільки 5% повідомили, що виїхали за кордон, і ще 4% в межах України.

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Практика використання інструментів «зеленого» фінансування

США

(прийняття історичного закону про клімат)

16 серпня 2022 року Президент США Джо Байден [підписав](#) історичний закон [HR 5376](#) «Про зниження інфляції 2022 року». Закон виконує кілька ключових пунктів порядку денного адміністрації Байдена, представляючи найбільшу кліматичну інвестицію в історії країни.

Закон має на меті прискорити енергетичний перехід США від викопного палива за допомогою широкого «меню» федеральних грантів, позик і податкових пільг для проєктів чистої енергетики, що мають відповідати певним критеріям.

Згідно з оновленим [аналізом](#) дослідницької фірми Energy Innovation, податкові пільги у розмірі 370 млрд дол. мають допомогти подвоїти потужність встановлених вітрових та сонячних потужностей до 2030 року. Цей додатковий ресурс може допомогти у тому, щоб від 72% до 85% загального постачання електроенергії походили з чистих джерел, що становить від 795 до 1053 ГВт сукупної потужності фотоелектричних та вітрових установок.

Податкові пільги є ключовими стимулами, передбаченими для нарощування виробництва з СЕС та ВЕС, розгортання систем накопичення та впровадження нових технологій з нульовим викидом вуглецю, зокрема водню та модульних ядерних реакторів.

Так, законом повернено податковий кредит на виробництво (production tax credit - PTC)¹ на рівні 26 дол./МВт·год і 30% інвестиційного податкового кредиту (investment tax credit - ITC)² для проєктів, завершених у 2022 році або пізніше, принаймні на наступні 10 років.

Також, як зазначають в [Recharge](#), прийнятий закон є поворотним пунктом для індустрії «зеленого» водню, яка зароджується поки за межами США. За [інформацією](#) S&P Global Platts, податковий кредит у розмірі до 3 дол./кг на «зелений» водень фактично зробить його виробництво у більшості регіонів США дешевшим за існуючі установки «сірого водню» (виробленого з природного газу) – принаймні до 2033 року, поки діятимуть такі «податкові канікули».

Таким чином, Білий дім [заявив](#), що закон заощадить країні до 1,9 трлн дол. США на витратах, пов'язаних зі зміною клімату, до середини століття за рахунок зниження смертності та матеріальних збитків, спричинених сильною спекою, повеннями, посухою та лісовими пожежами. Джо Байден назвав закон "історичним моментом" і пообіцяв скоротити викиди в США вдвічі до 2030 року.

Більше того, аналіз Інституту з досліджень політичної економії (Political Economy Research Institute - PERI) Університету штату Массачусетс в Емгерсті, проведений для Blue Green Alliance, [показав](#), що понад 100 інвестпроєктів у сферах клімату, енергетики та довкілля, зазначені в законі, дозволять створити понад 9 млн робочих місць завдяки грантам, позикам і податковим пільгам, і майже 3 млн робочих місць, стимульованих новим повноваженням Департаменту енергетики США щодо надання гарантій по кредитах.

¹ [Започаткований](#) відповідно до **Закону про енергетичну політику 1992** року, податковий кредит на виробництво (PTC) в новому законі – це десятирічна податкова пільга з федерального податку на прибуток (з поправкою на інфляцію) за кожну кіловат-годину (кВт·год) електроенергії, виробленої певними типами відновлюваних джерел енергії або проєктів з нульовими викидом вуглецю, за певних умов.

² [Інвестиційний податковий кредит](#) (ITC) – це кредит з федерального податку на прибуток для певних типів проєктів з ВДЕ, включаючи сонячну, геотермальну енергетику та паливні елементи.

Таким чином, прийнятий закон, викликав ряд [позитивних відгуків](#) щодо створення можливостей для зниження витрати на енергію, зростання інвестицій в чисту енергетику, створення нових робочих місць, зокрема «зелених», та економічного зростання в цілому.

| Досвід «зелених» банків

ОЕСР [визначає](#) «зелений» банк («зелений» інвестиційний банк) як державну, квазідержавну або некомерційну фінансову установу, створену спеціально для сприяння інвестиціям у національну низьковуглецеву, стійку до клімату економіку.

Щоб подолати інвестиційні бар'єри та посилити вплив наявних державних ресурсів, протягом останніх років державні «зелені» банки та подібні до них організації створені у понад десятці юрисдикцій. Такі спеціалізовані [організації](#) для «зеленого» інвестування були створені на національному рівні (Австралія, Японія, Малайзія, Швейцарія, Велика Британія), на рівні штату (Каліфорнія, Коннектикут, Гаваї, Нью-Джерсі, Нью-Йорк і Род-Айленд у Сполучених Штатах), на рівні округу (округ Монтгомері, штат Меріленд, США) та міському рівні (Масдар, Об'єднані Арабські Емірати).

Такі інституції створюються виходячи з унікальних національних і місцевих умов задля задоволення конкретних потреб, втім мають спільні риси: сприяють прискореному досягненню кліматичних цілей, скороченню викидів, спрямовані на мобілізацію приватного капіталу та зниженні вартості капіталу в цілому, зниження енерговитратності, розвиток ринків «зелених» технологій, підтримку розвитку місцевої громади та створення робочих місць.

► **Австралія.** Фінансова корпорація чистої енергії ([Clean Energy Finance Corporation](#) - CEFC) – державний «зелений» банк Австралії, створений у 2012 році з метою збільшення інвестицій у проекти чистої енергетики на 10 млрд австралійських доларів.

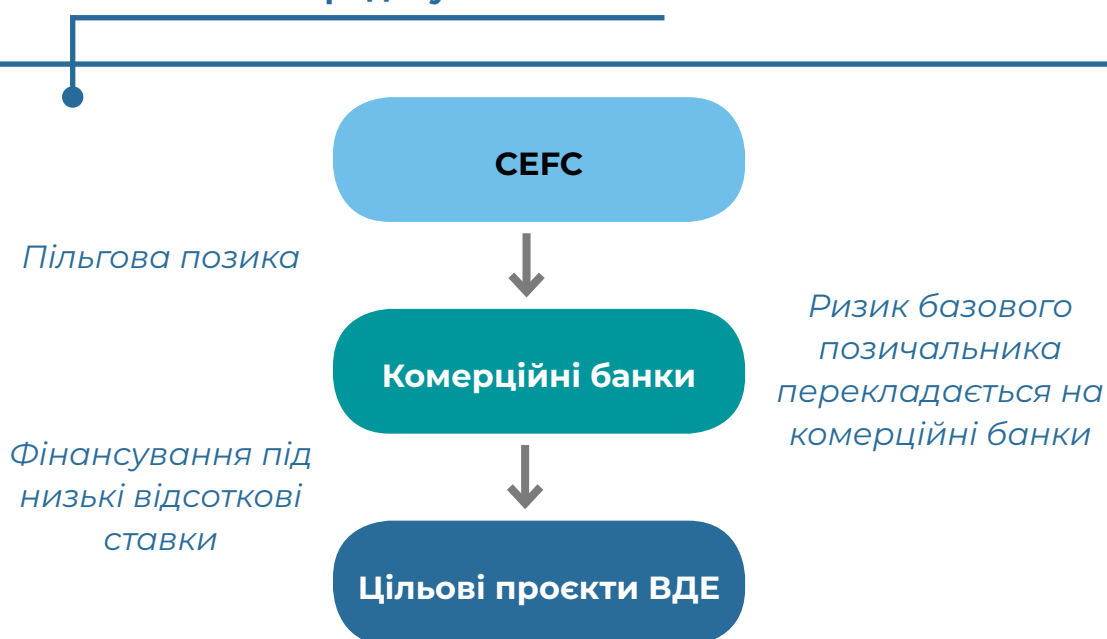
Його місія – допомогти знизити вуглецеві викиди в Австралії, інвестуючи у проекти ВДЕ, енергое-

фективність та технології з низьким рівнем викидів. CEFC також підтримує стартапи через [Інноваційний фонд чистої енергії](#) та розвиток водневого потенціалу Австралії у рамках [Фонду сприяння розвитку водню](#).

CEFC [використовує](#) низку механізмів інвестування, включаючи прямі інвестиції (наприклад, пільгові кредити, вкладення у капітал або їх поєднання), інвестиційні фонди, фінансування активів (співпраця з банками для надання дисконтованого фінансування) та інвестиції у борг (напр, купівля «зелених» облігацій).

CEFC використовує свої партнерства з провідними комерційними банками по всій Австралії, щоб співкредитувати (on-lending) проєкти чистої енергетики. CEFC позичає банкам-партнерам кошти для фінансування ними технологій та проєктів напряду. За механізмом, сам CEFC не бере участі в прийнятті рішень щодо фінансування чи адміністрування позик, комерційні банки є посередниками у такому процесі. За таких умов CEFC бере на себе ризик партнерської установи, а не базового позичальника, що дозволяє пропонувати недороге фінансування комерційним банкам-партнерам, які натомість можуть запропонувати привабливі умови для клієнтів, зокрема знижені відсоткові ставки.

Механізм кредитування CEFC

Джерело: [OECP](#)

Станом на початок 2021 року лише через програми фінансування активів CEFC [надав](#) понад 1,27 млрд австралійських доларів для близько 18 000 проєктів чистої енергетики в Австралії. На кожен долар власних інвестицій CEFC допоміг залучити 2,3 долари приватних інвестицій. Загальний інвестиційний портфель перевищив 6 млрд австралійських доларів. Підтримані проєкти різні за масштабом - від невеликих сонячних батарей і накопичувачів на даху до енергоефективного виробництва та сільськогосподарського обладнання, а також покращеної термоізоляції будівель, систем опалення та охолодження, управління попитом і низьковуглецевого транспорту. Таким чином, фінансування CEFC дозволяє підтримувати не лише масштабні проєкти, а й невеликі проєкти на місцях, у громадах чи окремі проєкти МСБ.

► **Великобританія.** У 2012 році уряд країни створив Зелений інвестиційний банк Великобританії ([UK Green Investment Bank - GIB](#)) для залучення коштів та фінансування проєктів, пов'язаних із збереженням та покращенням навколишнього середовища. Спочатку він діяв [як позавідомчий державний орган](#) у підпорядкуванні Департаменту бізнесу, енергетики та промислової стратегії (Department for Business, Energy and Industrial Strategy – BEIS).

Втім, у той самий час уряд [підрахував](#), що країна потребує значно більше фінансових ресурсів: щоб виконати різноманітні міжнародні кліматичні угоди та зобов'язання Великобританії, інвестиційний розрив становив 38-64 млрд дол. США. Для досягнення основної мети уряду – мобілізації додаткових приватних інвестицій, було вирішено, що GIB має надавати фінансування на повністю комерційних умовах (аналогічно до інших фінансових установ), а не діяти як платформа державного фінансування, що надає пільгові кредити та гранти.

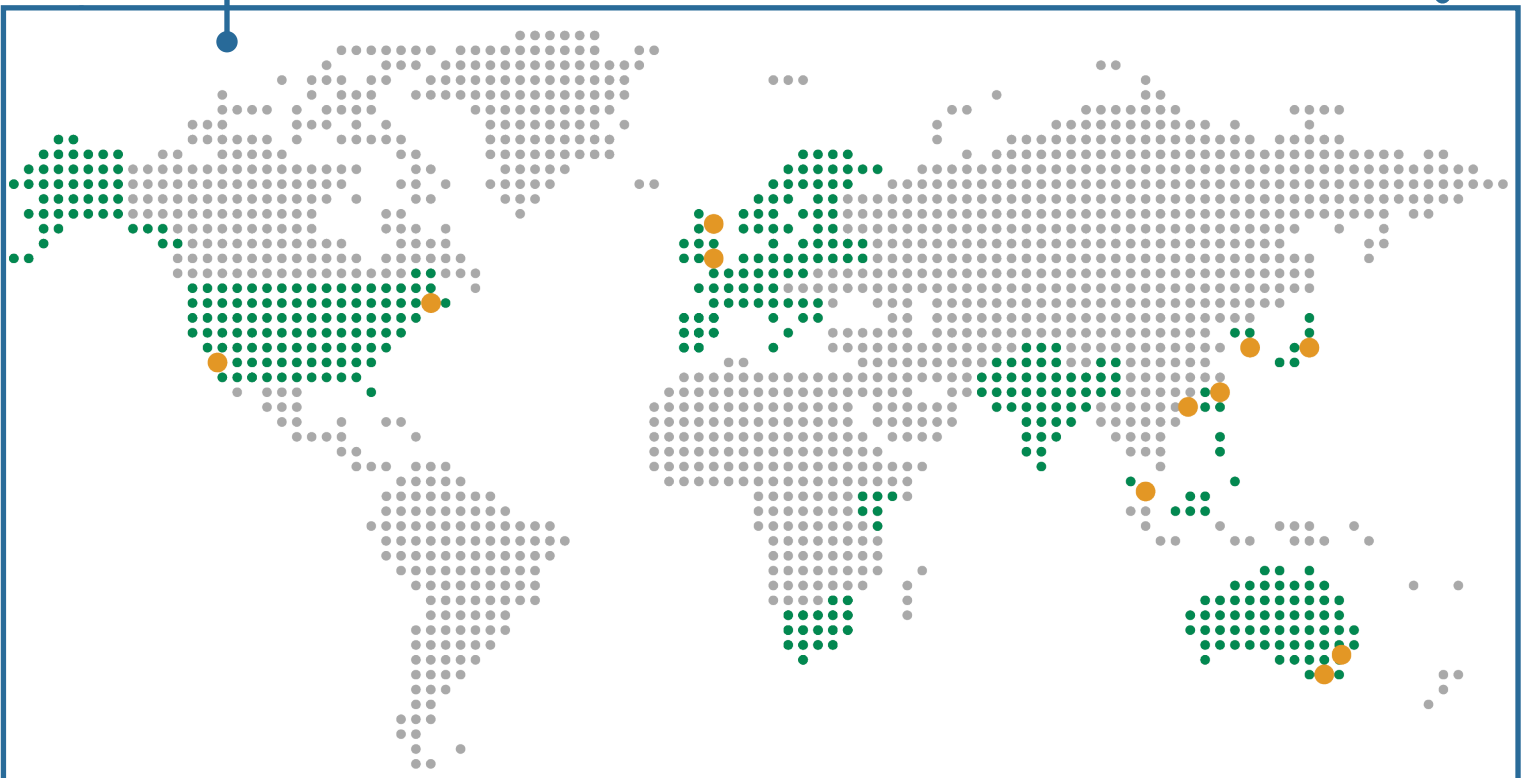
Було вирішено, що найкращим варіантом для подолання цього бар'єру є продаж контрольного пакета акцій GIB приватним інвесторам, який офіційно стартував у 2016 році. Продаж був [завершений](#) у серпні 2017 року, коли Macquarie Group заплатила 1,8 млрд фунтів стерлінгів (2,1 млрд дол. США), щоб майже повністю придбати GIB, де уряд

зберіг невелику частку активів, що оцінюються приблизно в 132 млн фунтів стерлінгів (169 млн дол. США).

Зараз GIB [працює](#) як Green Investment Group (GIG), об'єднуючи GIB та команду Macquarie Capital. Компанія продовжує фінансувати «зелені» проєкти у Великобританії, але без фінансової підтримки з боку уряду. Тепер вона має більший міжнародний мандат і може інвестувати у зрілі технології та на всіх етапах життєвого циклу проєкту. Щоб захистити екологічну мету GIG, уряд передбачив «спеціальну частку» у володінні [Green Purposes Company](#) (GPC) – неприбуткової компанії під керівництвом незалежних довірчих осіб. Основна роль GPC як спеціального акціонера – можливість схвалити або накласти вето на будь-яку запропоновану поправку до 5 «зелених» цілей, викладених у статуті GIG, та моніторинг комплаєнсу цим цілям.

За даними [Звіту](#) за 2021 рік, Green Investment Group як інвестор або девелопер має в своєму портфелі понад 30 ГВт встановлених потужностей ВДЕ та 240 підтриманих «зелених» проєктів по всьому світу.

Розташування підтриманих проєктів GIG у світі

Джерело: [Progress Report 2021](#)

► **США.** Перший «зелений» банк у США був створений в штаті Коннектикут. [Connecticut Green Bank](#) (CGB) - це квазідержавна корпорація, заснована 2011 року в рамках спеціального закону штату як [розширення](#) Коннектикутського фонду чистої енергії.

CGB було створено для розробки та впровадження стратегій, які знижують вартість чистої енергії, щоб зробити її доступнішою для споживачів у житловому, комерційному та промисловому секторах. Капітал CGB [формується](#) за рахунок надбавок до рахунків за електроенергію, надходжень від продажу квот на викиди в рамках Регіональної ініціативи парникових газів, грантів федерального уряду США, та приватних джерел.

З моменту заснування у зелену економіку штату було мобілізовано понад 2,26 млрд дол. США інвестицій. [Проекти, зареєстровані до 2022 фінансового року](#), показують, що на кожен 1 долар коштів, виділених CGB, в економіку надходили додаткові 7 доларів приватних інвестицій.

CGB [працює безпосередньо](#) з власниками будівель, підрядниками та девелоперами проєктів, а також із приватними кредиторами та пропонує широкий спектр «зелених» програм на місцевому рівні, зокрема:

- > Фінансування будівництва для модернізації багатоквартирних будинків;
- > Недорогі довгострокові кредити на оновлення житла;
- > Фінансова підтримка для міст, а також державних будівель;
- > Індивідуальні позики та рішення для проєктного фінансування.

► **Швейцарія.** З літа 2022 року у Швейцарії обговорюється питання створення державного банку зелених інвестицій (Green Investment Bank – GIB). [Як зазначається](#), ідея зародилась від потреби – щороку Швейцарія потребує майже 13 млрд швейцарських франків (13,6 млрд дол. США), щоб досягти мети вуглецевої нейтральності до 2050

року та додатково інвестувати по 600 млн швейцарських франків на рік у проєкти сталого розвитку в країнах, що розвиваються.

У Швейцарії є два стабільні інвестиційні фонди, які підтримуються державою, але наразі жоден регульований банк не зосереджується виключно на цьому завданні. Ідея створити новий банк під контролем держави, який інвестував би 10 млрд швейцарських франків протягом наступних 10 років в екологічні проєкти, була запропонована швейцарським аналітичним центром Foraus на початку 2022 року та отримала підтримку десятків швейцарських парламентарів.

Foraus вважає, що GIB був би ідеальним рішенням для поточного дефіциту фінансування для сталого розвитку. Мета полягає в тому, щоб «надихнутися успішними глобальними бізнес-кейсами «зелених» банків і застосувати їх до викликів Швейцарії».

За оцінками Швейцарської асоціації банкірів (Swiss Bankers Association – SBA), «зелена» трансформація країни буде [коштувати](#) 387 млрд швейцарських франків сталих інвестицій протягом наступних трьох десятиліть. Тобто, щоб досягти кліматичних цілей Швейцарії до 2050 року, необхідно 12,9 млрд швейцарських франків на рік. Втім, SBA вважає, що Швейцарія має достатньо спроможностей, щоб впоратися з цим викликом та не потребує нового контрольованого державою банку, який буде створювати конкуренцію приватним фінансовим установам.

Організація Swiss Sustainable Finance (SSF), що складається із 190 фінансових організацій, науковців і представників державного сектору, зосереджених на перетворенні Швейцарії на провідний центр сталого фінансування, також скептично [ставиться](#) до ідеї створення окремого «зеленого» банку. Вони зазначають, що поточна нормативна база Швейцарії суперечить планам сталого інвестування (процедури отримання дозволу на будівництво є складними та тривалими) та наголошують, що потрібні кращі рамки, щоб дозволити реалізувати більш сталі проєкти, а не новий банк, який конкуруватиме з приватними інвесторами. Крім того, у Швейцарії вже є два державні фонди,

які сприяють розподілу сталих інвестицій з державного бюджету:

> Технологічний фонд ([Technology Fund](#)) на суму 500 млн швейцарських франків, орієнтований потреби країни у скороченні викидів парникових газів, надав банківських позик на 220 млн швейцарських франків для реалізації кліматичних проєктів;

> Швейцарський інвестиційний фонд для нових ринків ([Swiss Investment Fund for Emerging Markets - SIFEM](#)), створений з метою сприяння довгостроковому, сталому та широкомасштабному зростанню в країнах, що розвиваються, через фінансову підтримку малого та середнього бізнесу. Фонд уже [інвестував](#) понад 1 млрд швейцарських франків.

Втім, прихильники створення окремого «зеленого» банку в Швейцарії наголошують, що така установа може залучати інвестиції за допомогою ширшого спектру фінансових інструментів, ніж фонд.

На це, представники консалтингової групи зі сталого фінансування South Pole, яка керує Технологічним фондом спільно з Emerald Technology Ventures, [зазначають](#), що створення «зеленого» банку «з нуля» займе близько 10 років, і це буде втрачений час для кліматичних заходів. Вони припускають, що реформування існуючих установ (наприклад, розширити повноваження SIFEM, надати йому чіткий кліматичний мандат і дозволити брати більше ризиків, використовуючи більш широкий спектр фінансових інструментів) було б набагато швидшим і мало би набагато більший вплив.

Вплив війни на клімат і екологію.

Повоєнне відновлення

| Вплив, пов'язаний із утриманням збройних сил.

Велика кількість парникових газів утворюється через функціонування збройних сил. Армія США є одним із прикладів, який дослідники розглядають як [найбільшого джерела викидів](#), що споживає більше рідкого викопного палива та продукує більше CO₂, ніж багато країн світу. Так, згідно з [дослідженням Королівського географічного товариства Великобританії](#), лише у 2017 році американські військові закуповували близько 269 230 барелів нафти на день і викинули понад 25 млн т CO₂-екв. у результаті спалювання цього палива. В досліджуваному році військово-повітряні сили закупили палива на 4,9 млрд дол. США, морські сили – на 2,8 млрд дол. США, за ними йдуть сухопутні війська (947 млн дол. США) і морська піхота (36 млн дол. США).

Утім, в той же час, політика армії США також має багато сталих ініціатив, що покликані мінімізувати цю проблему. Зокрема, ініціатива Army Net Zero є стратегією, розрахованою до 2030 року, з управління існуючими програмами забезпечення енергією, водними ресурсами та поводження з твердими відходами з метою забезпечення більшої енергетичної та ресурсної безпеки.

Загалом, як безпосередньо під час військових дій, так і після них, в армії є [потреба](#) пересування. У таких ситуаціях за дотриманням екологічних стандартів, як правило, не слідкують, відтак забруднення та викиди CO₂ зазвичай фіксуються на дуже високих рівнях.

Крім того, війна залишає за собою велику кількість проблем для довкілля та населення, що залишаються на території ведення бойових дій. Також, наплив людей через міграційні процеси може [збільшити тиск на довкілля](#) в районах, де вони були відсутні. Деградація або руйнування навколишнього середовища без вчасного реагування на ці події може призводити до циклічних проблем, ще більше знижуючи здатність громад досягати сталого розвитку.

Вплив, пов'язаний із розмінуванням (Афганістан).

У період 2017-2019 рр. учасники програми Гуманітарної протимінної діяльності (Humanitarian mine action - НМА) проводили очищення від протипіхотних мін та інших вибухонебезпечних предметів у Східноафганських гірських лісах, забезпечивши безпечний доступ до лісів, пасовищ і землі, придатної для ведення сільського господарства.

Втім, станом на 2020 рік в Афганістані близько 1593 км² землі все ще містили протипіхотні міни та інші вибухонебезпечні пережитки війни, оскільки велика кількість регіонів постраждала та майже жодна з провінцій не залишилась неушкодженою. Більше того, захоплення Афганістану талібами у 2021 році ще більше вплинуло на всі гуманітарні, екологічні проєкти та проєкти з розвитку, які підтримують засоби до існування, біорізноманіття та стійкості до зміни клімату, хоча потреба в них не зменшується.

Проведення гуманітарного розмінування залишається актуальним ще й тому, що таку діяльність важливо здійснювати у спосіб, що не спричиняє негативного впливу на довкілля, а також підтримує місцеві громади (напр. навчання, як використовувати очищені землі в екологічний спосіб). На думку експертів, що долучались до написання позиційного документу «Біла книга про майбутнє розбудови екологічного миру», гуманітарне розмінування має застосовуватись разом із підходом, заснованим на природних рішеннях, щоб мати більший ефект та не спричиняти шкоди довкіл्लю, зокрема на рівні громад. Ними також зазначається, що робота має проводитись і з місцевими громадами, щоб зменшити темпи вирубки лісів; покращити місцеві можливості для захисту лісу та дикої природи; прискорити відновлення природних лісів; забезпечити сталий економічний розвиток; підтримати згуртованість громади через спільні проєкти; і підвищити стійкість до зміни клімату.

Вплив, пов'язаний із наслідками конфлікту (Ефіопія).

З листопада 2020 року Ефіопія бере участь у руйнівній громадянській війні з Тиграєм, одним із

своїх північних штатів. Конфлікт призвів до гуманітарної кризи в Тиграї, а також у [сусідніх штатах](#), таких як Амхара та Афар, оскільки влітку 2021 року конфлікт [вийшов за межі](#) Тиграю. В самому Тиграї зафіксовано близько 1,8 мільйона [внутрішньо переміщених осіб](#); за [оцінками](#) World Food Programme, 83% мешканців регіону страждають від продовольчої кризи.

Крім того, гуманітарну кризу посилила фактична блокада Тиграю. З початку війни дуже мало наземного транспорту може заїхати у штат, що призвело до [скорочення](#) або [припинення](#) поставок основних продуктів харчування та палива, а також [доставки](#) гуманітарної [допомоги](#). Крім того, відбувалося [відключення електроенергії](#), телекомунікаційних та банківських послуг.

Протягом останніх трьох десятиліть у Тиграї відбулося повсюдне відновлення деревної рослинності в рамках комплексу природних рішень для вирішення проблеми продовольчої безпеки та бідності в регіоні. Зараз ці успіхи знаходяться під загрозою через вирубку лісів, викликану конфліктом. Регіон перебуває під фактичною блокадою з листопада 2020 року, що призвело до колапсу постачання палива та електроенергії, що, [ймовірно, призвело](#) до збільшення використання деревини як палива.

Крім того, у дослідженні Обсерваторії конфліктів та довкілля (Conflict and Environment Observatory), що показує втрату деревного покриву в штаті, зазначається, що не виключено і подальші впливи на навколишнє середовище: на ключову інфраструктуру, продуктивність сільського господарства (зокрема, тваринництва), дику природу та втрату місцевих знань про управління природними ресурсами, що значно підриває рівень життя та стан екології.

Дослідники Conflict and Environment Observatory [наголошують](#), що після закінчення збройного конфлікту в Тиграї довгострокове відновлення добробуту людей вимагатиме відновлення та захисту навколишнього середовища.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Уряду України

(Міндовкілля, Міненерго):

В рамках роботи над проектом рамкового закону про кліматичне врядування (Кліматичний закон), публічна дискусія щодо якої була розпочата до початку війни, **пропонується спостерігати за реалізацією закону США HR 5376** «Про зниження інфляції 2022 року» в контексті вибору механізмів стимулювання розвитку сектору ВДЕ, підтримки розвитку нових технологій, зокрема водневих, а також з метою вирішення наявних проблем щодо розрахунків з виробниками ВДЕ за «зеленим» тарифом та нереалізованими механізмами стимулювання розвитку сектору, зокрема «зеленими» аукціонами.

Уряду України

(Мінфін, Міндовкілля,
Міненерго):

Використання досвіду Австралії, Швейцарії, Великобританії та інших країн у створенні «зелених» банків може **допомогти Україні створити інструмент для фінансування заходів «зеленого» відновлення**. Такий банк може бути або створено у рамках Плану відновлення України як банк розвитку та координуючу фінустанову для повоєнної відбудови, підтримки «зелених» проєктів, або шляхом уповноваження існуючого державного банку.

НБУ:

Координуючий статус цього банку (у разі утворення) може бути закріплений у Політиці щодо розвитку сталого фінансування, затвердженої НБУ, та **інтегрований у Дорожню карту з розвитку сталого фінансування**, що є складовим елементом згаданої політики. Загалом, в контексті фінансування українськими банками проєктів «зеленого» повоєнного відновлення, прискорена реалізація цієї Політики може бути продемонстрована саме на такій фінустанові.

Уряду України (Міндовкілля, Мінрегіону), Нацраді із відновлення:

У рамках робочих груп із екологічної безпеки та регіонального розвитку (з підготовки Плану відновлення України) напрацювати комплексний підхід до «зеленого» відновлення на місцях. **Заходи «зеленого» відновлення можуть бути як інтегровані в розроблені до війни стратегії розвитку областей / територіальних громад, так і розроблені у вигляді окремої стійкої стратегії** (напр. плану, в якому будуть міститися усі можливі заходи з відновлення довкілля з урахуванням вразливих особливостей регіону, ризики для регіону, сильні сторони тощо).

DIXIGROUP.ORG